

Neoficialus vertimas

EUROPOS TARYBA
EUROPOS ŽMOGAUS TEISIŲ TEISMAS
TREČIASIS SKYRIUS

BYLA MEILUS PRIEŠ LIETUVĄ

(Pareiškimo Nr. 53161/99)

SPRENDIMAS

STRASBŪRAS

2003 m. lapkričio 6 d.

Byloje Meilus prieš Lietuvą

Europos Žmogaus Teisių Teismas (Trečiasis skyrius), posėdžiaujant kolegijai, sudarytai iš:

pirmininko G. RESS,
teisėjų I. CABRAL BARRETO,
L. CAFLISCH,
P. KŪRIO,
B. ZUPANČIČ,
J. HEDIGAN,
K. TRAJA

ir *skyriaus kanclerio* V. BERGER,

po svarstymo uždarame posėdyje 2003 m. spalio 16 dieną
skelbia šį sprendimą, kuris buvo priimtas tą dieną:

PROCESAS

1. Bylą prieš Lietuvos Respubliką pradėjo jos pilietis Raimundas Meilus (“pareiškėjui”) 1999 m. lapkričio 2 dieną pateikęs pareiškimą (Nr. 53161/99) Teismui

prieš Lietuvos Respubliką pagal Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (“Konvencijos”) 34 straipsnį.

2. Pareiškėjui atstovavo advokatas A. Josefsen, praktikuojantis Odensėje, Danijoje. Lietuvos Vyriausybei (“Vyriausybei”) atstovavo jos Atstovė D. Jočienė.

3. Pareiškėjas teigė, jog baudžiamasis procesas jo atžvilgiu pažeidė Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies „*įmanomai trumpiausio laiko*“ reikalavimą.

4. Pareiškimas buvo paskirtas Teismo Trečiajam skyriui (Teismo reglamento 52 straipsnio 1 dalis). Šiame skyriuje, kaip numato Reglamento 26 straipsnio 1 dalis, buvo sudaryta Kolegija bylai nagrinėti (Konvencijos 27 straipsnio 1 dalis).

5. 2001 m. lapkričio 1 dieną Teismas pakeitė savo Skyrių sudėtį (Reglamento 25 straipsnio 1 dalis). Ši byla buvo paskirta naujai sudarytam Trečiajam skyriui (Reglamento 52 straipsnio 1 dalis).

6. 2002 m. gegužės 30 dienos sprendimu Teismas paskelbė pareiškimą iš dalies priimtiniu.

7. Pareiškėjas ir Vyriausybė pateikė savo paaiškinimus dėl bylos esmės (Reglamento 59 straipsnio 1 dalis).

FAKTAI

8. Pareiškėjas yra Lietuvos Respublikos pilietis, gimęs 1972 m. ir gyvenantis Vilniuje.

9. 1994 m. lapkričio mėnesį pareiškėjas tapo įtariamuoju baudžiamojoje byloje dėl sukčiavimo. 1994 m. lapkričio 29 dieną jo bute buvo atlikta krata.

10. 1996 m. rugpjūčio 14 dieną pareiškėjui buvo pateikti kaltinimai iš penkių punktų, įskaitant sukčiavimą ir išėikvojimą. 1996 m. rugpjūčio 22 dieną jam buvo paskirta kardomoji priemonė – rašytinis pasižadėjimas neišvykti. Byloje buvo dar keturi kaltinamieji.

11. 1996 m. rugsėjo 10 dieną parengtinis tyrimas buvo baigtas. Nuo 1996 m. rugsėjo 10 dienos iki 1996 m. lapkričio 14 dienos pareiškėjas ir kiti kaltinamieji susipažino su bylos medžiaga. 1996 m. lapkričio 18 dieną Generalinio prokuroro pavaduotojas patvirtino kaltinamąją išvadą. 1996 m. lapkričio 20 dieną byla buvo perduota Kauno miesto apylinkės teismui.

12. 1997 m. sausio 3 dieną Kauno miesto apylinkės teismas atidavė pareiškėją teismui. 1997 m. gegužės 23 dieną teismas paskyrė papildomą bylos tyrimą ir grąžino bylą tyrimui papildyti.

13. Prokuratūra apskundė šį sprendimą, nurodydama, kad papildomas tyrimas nėra reikalingas ir kad bylos teisminis nagrinėjimas gali tęstis. 1997 m. rugpjūčio 26 dieną Kauno apygardos teismas atmetė prokuratūros skundą, nusprendęs, kad papildomas tyrimas reikalingas.

14. 1997 m. rugsėjo 26 dieną Generalinis prokuroras pateikė kasacinį skundą prieš 1997 m. gegužės 23 dienos ir 1997 m. rugpjūčio 26 dienos nutartis, nuroydamas, kad papildomas tyrimas nėra reikalingas ir kad teisminis nagrinėjimas turi būti atnaujintas. 1998 m. sausio 29 dieną Apeliacinis teismas išnagrinėjo prokuratūros kasacinį skundą. Kasacinis teismas panaikino 1997 m. gegužės 23 dienos ir 1997 m.

rugpjūčio 26 dienos nutartis, nusprendęs, kad teisminis nagrinėjimas gali būti atnaujintas. Jis perdavė bylą Kauno miesto apylinkės teismui nagrinėti iš naujo.

15. 1998 m. spalio 13 dieną pareiškėjas buvo hospitalizuotas ligoninėje dėl skrandžio ligos.

16. 1998 m. spalio 15 dieną Kauno miesto apylinkės teismas, pareiškėjo gynėjui dalyvaujant, pripažino pareiškėją kaltu pagal keturis punktus. Jis buvo nuteistas penkeriems metams laisvės atėmimo.

17. 1998 m. spalio 15 dienos teismo nuosprendžio pagrindu pareiškėjas 1998 m. spalio 16 dieną iš ligoninės buvo perkeltas į kalėjimą.

18. Pareiškėjui padavus apeliacinį skundą, 1999 m. kovo 22 dieną Kauno apygardos teismas pakeitė nuosprendį pareiškėjui, kiek tai buvo susiję su žala, kurią jis turėjo atlyginti. Bausmė pareiškėjui buvo nepakeista.

19. Pareiškėjui padavus kasacinį skundą, 1999 m. rugsėjo 30 dieną Aukščiausiasis Teismas panaikino pirmos instancijos teismo apkaltinamąjį nuosprendį ir apeliacinės instancijos nutartį dėl gausių nacionalinio baudžiamojo proceso nuostatų pažeidimų. Aukščiausiasis Teismas nustatė, kad žemesnės instancijos teismų išvados dėl pareiškėjo kaltės pagal du punktus nebuvo tinkamai motyvuotos ir kad buvo neteisingai išspręstas jo padarytos žalos klausimas. Byla buvo gražinta Kauno miesto apylinkės teismui nagrinėti iš naujo. Aukščiausiasis teismas pakeitė kardomąją priemonę (suėmimą) pareiškėjui į rašytinį pasižadėjimą neišvykti. Kasacinės instancijos teismo posėdyje pareiškėjas nedalyvavo. Jis buvo paleistas kitą dieną po to, kai Aukščiausiojo Teismo nutartis buvo išsiųsta į kalėjimą.

20. 1999 m. spalio 25 dieną Kauno miesto apylinkės teismas gražino bylą prokuratūrai papildomam tyrimui atlikti. Nenustatytą dieną parengtinis tyrimas buvo užbaigtas. Šiuo metu byla nagrinėjama pirmos instancijos teisme.

TEISĖ

I. DĖL KONVENCIJOS 6 STRAIPSNIO 1 DALIES PAŽEIDIMO

21. Pareiškėjas skundėsi, kad baudžiamasis procesas jo atžvilgiu pažeidė jo teisę į „teismą per įmanomai trumpiausią laiką“, nustatytą Konvencijos 6 straipsnio 1 dalyje.

22. Vyriausybė tvirtino, jog, atsižvelgiant į bylos sudėtingumą ir delsimą, priskirtino valdžios institucijoms, nebuvimą „įmanomai trumpiausio laiko“ reikalavimas buvo garantuotas.

23. Teismas nurodo, kad, nors pareiškėjas tapo įtariamuoju baudžiamojoje byloje 1994 m. lapkričio mėnesį, laikotarpis, kuris turi būti įvertintas, prasidėjo tik 1995 m. birželio 20 dieną, kai Konvencija įsigaliojo Lietuvos atžvilgiu. Be to, Teismas pastebi, kad teismo procesas iki šiol nebaigtas. Ligi šiol jis truko daugiau kaip aštuonis metus ir tris mėnesius.

24. Pagal Teismo praktiką, teismo proceso ilgumo pagrindumas turi būti vertinamas atsižvelgiant į konkrečias bylos aplinkybes ir Teismo praktikoje išvystytus kriterijus, konkrečiai į bylos sudėtingumą ir pareiškėjo bei valdžios institucijų elgesį nagrinėjant bylą (tarp daugelio kitų šaltinių, žr. *Šleževičius v. Lithuania*, no. 55479/00, 2001-11-13, § 29).

25. Grįžtant prie šios bylos faktų, Teismas mano, kad byla gali būti vertinama kaip sudėtinga dėl, *inter alia*, kaltinamųjų skaičiaus (penki) ir inkriminuojamų nusikaltimų pobūdžio, t.y. finansinio aplaidumo (klaidos), tariamai padaryto pareiškėjo. Atsižvelgiant į faktą, kad iki šiol byla nagrinėjama pirmosios instancijos teisme, Teismas mano, jog Vyriausybė turėjo pateisinti tokį ilgą laiko tarpą nuo bylos proceso pradžios. Tačiau Vyriausybė nepaiškino dėl delsimo, nagrinėjant bylą. Teismas laiko, kad ši situacija yra nepriimtina Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies požiūriu.

26. Todėl buvo pažeista Konvencijos 6 straipsnio 1 dalis.

II. KONVENCIJOS 41 STRAIPSNIO TAIKYMAS

27. Konvencijos 41 straipsnis numato:

“Jeigu Teismas nustato Konvencijos ar jos protokolų pažeidimą ir jeigu Aukštosios Susitariančiosios Šalies įstatymai leidžia tik iš dalies atlyginti pažeidimu padarytą žalą, tai prireikus Teismas gali priteisti nukentėjusiajai šaliai teisingą atlyginimą.”

A. Turtinė žala

28. Pareiškėjas reikalavo 58 000 JAV dolerių (USD) kompensacijos už prarastą uždarbį ir galimybes dėl proceso jo atžvilgiu ilgumo.

29. Vyriausybė šiuos reikalavimus laikė nepagrįstais.

30. Teismas laikosi nuomonės, kad tarp nustatyto pažeidimo ir nurodomos turtinės žalos nėra priežastinio ryšio (žr. aukščiau paminėtą bylą *Šleževičius v. Lithuania*, § 35). Todėl jis neranda pagrindo priteisti kokią nors sumą pareiškėjui pagal šį punktą.

B. Neturtinė žala

31. Be to, pareiškėjas prašė Teismo priteisti jam iš viso 185 000 JAV dolerių už dėl per ilgą baudžiamojo proceso trukmės patirtą neturtinę žalą.

32. Vyriausybė laikė, kad pareiškėjo reikalavimai yra pernelyg dideli.

33. Teismas pripažįsta, kad pareiškėjas iš tikrųjų patyrė neturtinę žalą, kurią nepakankamai atlygina pažeidimo pripažinimas (*loc. cit.*, § 38). Vertindamas teisingumo pagrindais, Teismas pagal šį punktą priteisia pareiškėjui 5 000 eurų (EUR).

C. Kaštai ir išlaidos

34. Pareiškėjas reikalavo 13 650 JAV dolerių bylinėjimosi kaštams vidaus procese ir 16 050 JAV dolerių Konvencijos organuose padengti.

35. Vyriausybė laikė, kad minėti reikalavimai yra pernelyg dideli.

36. Teismas primena, kad kaštai įtraukiami į priteisiamą sumą pagal Konvencijos 41 straipsnį tik tuo atveju, jeigu yra nustatyta, kad jie buvo būtini, realiai patirti ir proto dydžio (žr. aukščiau paminėtą *Šleževičiaus* bylą, § 41).

37. Teismas pastebi, kad dalis užmokesčio advokatui buvo susijusi su pareiškėjo gynyba vidaus valdžios institucijose nuo jam pareikštų kaltinimų. Šis užmokeskis nebuvo būtinos išlaidos, patirtos siekiant atitaisyti Konvencijos pažeidimą, kurį Teismas

pripažino pagal Konvencijos 6 straipsnio 1 dalį (žr., *mutatis mutandis, loc. cit.*, § 42). Vertindamas teisingumo pagrindais, Teismas priteisia pareiškėjui 5 000 eurų (EUR) bylinėjimosi kaštams padengti.

D. Palūkanos įpareigojimų nevykdymo atveju

38. Teismas laiko tinkama, kad palūkanos įpareigojimų nevykdymo atveju turi būti skaičiuojamos pagal ribinę Europos Centrinio Banko skolinimo normą, prie kurios turi būti pridedami 3 procentai.

DĖL ŠIŲ PRIEŽASČIŲ TEISMAS VIENBALSIAI

1. *Nustato*, kad buvo pažeista Konvencijos 6 straipsnio 1 dalis;
2. *Nustato*,
 - (a) kad Valstybė atsakovė turi sumokėti pareiškėjui per tris mėnesius nuo tos dienos, kai sprendimas taps galutiniu pagal Konvencijos 44 straipsnio 2 dalį, 5 000 (penkis tūkstančius eurų) EUR neturtinei žalai atlyginti ir 5 000 (penkis tūkstančius eurų) EUR teisiniams kaštams ir išlaidoms padengti, taip pat bet kokį mokestį, kuris gali būti taikomas šias sumas keičiant į litus pagal mokėjimo dienos kursą;
 - (b) kad nuo minėto trijų mėnesių termino pasibaigimo iki sprendimo įvykdymo turės būti mokamos paprastosios palūkanos nuo pirmiau nurodytų sumų pagal ribinę Europos Centrinio Banko skolinimo normą per visą uždelstą laiką, pridedant 3 proc.;
3. *Atmeta* kitus pareiškėjo reikalavimus dėl teisingo atlyginimo.

Surašyta anglų kalba ir paskelbta raštu 2003 m. lapkričio 6 dieną, remiantis Teismo reglamento 77 straipsnio 2 ir 3 dalimis.

Vincent BERGER
Kancleris

Georg RESS
Pirmininkas

